

Den 28. marts 2022
FVM 166

GRUNDNOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

om udkast til Kommissionens delegerede forordning om tildeling af ekstraordinær støtte til producenter i landbrugssektorerne (delegeret retsakt)

KOM-dokument foreligger ikke

Resumé

Kommissionen har fremlagt en delegeret forordning om støtte til producenter i landbrugssektorerne på 500 mio. euro på grund af markedsstabilitet, som konsekvens af den russiske invasion af Ukraine (delegeret forordning). Den danske andel er på ca. 10,4 mio. euro (ca. 77,4 mio. kr.). Der lægges op til mulighed for op til 200 pct. national medfinansiering. Medlemsstaterne skal anvende midlerne til tiltag i de sektorer, der er påvirket af stigende priser på inputmaterialer eller handelsrestriktioner. Det skal være på baggrund af objektive kriterier, og må ikke medføre konkurrenceforvriddning. De tiltag medlemsstaterne vælger kan vedrøre et eller flere af følgende tiltag: cirkulær økonomi, forvaltning af næringsstoffer, effektiv udnyttelse af ressourcer og miljø- og klimavenlige produktionsmetoder. En vedtagelse af forslaget skønnes ikke at berøre beskyttelsesniveauet i Danmark og EU. Regeringen kan støtte, at Rådet ikke gør indsigelse mod udstedelsen af den delegerede retsakt, og vil 8 dage fra oversendelsen af nærværende notat lægge dette til grund.

Baggrund

Kommissionen har fremsat en delegerede forordning om tildeling af ekstraordinær støtte til producenter i landbrugssektorerne.

Den delegerede retsakt er fremsat med hjemmel i artikel 219 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning 1308/2013 om en fælles markedsordning for landbrugsprodukter og om ophævelse af Rådets forordning (EØF) nr. 922/72, (EØF) nr. 234/79, (EF) nr. 1037/2001 og (EF) nr. 1234/2007.

Den delegerede retsakt er vedtaget af Kommissionen med hjemmel i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 1308/2013 som en delegeret retsakt. Den sættes i kraft efter hasteprocedure i forordningens artikel 228, stk. 1, hvorefter delegerede retsakter vedtaget i henhold til denne artikel, træder i kraft straks og anvendes, så længe der ikke er gjort indsigelse efter proceduren i artikel 227 stk. 1, hvorefter Europa-Parlamentet eller Rådet kan gøre indsigelse inden for en frist på 2 måneder. Fristen for indsigelse kan forlænges med 2 måneder efter anmodning fra enten Europa-Parlamentet eller Rådet. Europa-Parlamentet træffer beslutning om indsigelse med absolut flertal. Rådet træffer beslutning om indsigelse med kvalificeret flertal.

Rådssekretariatet har sat en frist for eventuel første indsigelse i Rådet til den 6. april 2022.

Formål og indhold

Den delegerede forordning er fremsat på grund af den russiske invasion af Ukraine. Krisen vil sandsynligvis få alvorlige konsekvenser for forsyningen af korn og vegetabiliske olier fra Ukraine til EU, hvilket vil føre til en stigning i foderpriserne. Krisen bidrager endvidere til de nuværende kraftigt stigende priser på energi og gødning. Ukraine er den fjerdestørste eksportør af fødevarer til EU navnlig for korn, hvor Ukraine står for 52 pct. af EU's majsimport, og 19 pct. af EU's import af blød hvede. Hertil kommer, at Ukraine er en stor leverandør til EU af vegetabilisk olie og oliefrø. Den kombinerede virkning af disse omkostningsstigninger mærkes hårdest på husdyrbruget, især den kornbaserede svine- og fjerkræsektor. Andre sektorer er også påvirket af deres afhængighed af energi og gødning. Kommissionen finder, at der er en akut trussel for markedsforstyrrelser forårsaget af betydelige omkostningsstigninger og handelsforstyrrelser, som kræver effektiv handling. Mens markedet gradvist skal tilpasse sig nye forhold, er der behov for støtte til producenter i sektorer, hvor inputomkostningerne stiger til uholdbare niveauer, og hvor produkter ikke kan finde deres normale markedsafsætning.

Kommissionen har derfor fremsat forslag om at stille et beløb på 500 mio. euro til rådighed for medlemsstaterne. Beløbet er delt ud til medlemsstaterne ud fra en fordelingsnøgle ud fra medlemsstaternes andel af den direkte støtte til landbrugere, som fremgår af bilag III til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 1307/2013. Danmarks tildeling er på 10,4 mio. euro (ca. 77,4 mio. kr.).

De 350 mio. euro hidrører fra den såkaldte krisereserve. Den er finansieret ved en årlig nedsættelse af de direkte betalinger gennem ordningen for finansiell disciplin. Reserven består af årlige trancher af 400 mio. euro. Anvendes krisereserven ikke et regnskabsår, bliver midlerne ført tilbage til de landbrugere, der i det efterfølgende regnskabsår søger om direkte betalinger. De resterende 150 mio. euro finansieres af uforbrugte midler fra EU's budget. Medlemslandene får mulighed for at supplere deres tildeling af EU-midler med nationale midler med op til 200 pct.

Medlemsstaterne skal anvende midlerne til tiltag i de sektorer, der er påvirket af stigende priser på inputmaterialer eller handelsrestriktioner. Det skal være på baggrund af objektive kriterier, og må ikke medføre konkurrenceforvriddning. De tiltag medlemsstaterne vælger skal vedrøre et eller flere af nedenstående tiltag:

- Cirkulær økonomi
- Forvaltning af næringsstoffer
- Effektiv udnyttelse af ressourcer
- Miljø- og klimavenlige produktionsmetoder.

Medlemsstaterne skal senest 30. juni 2022 sende Kommissionen en meddelelse om, hvordan man agter at anvende midlerne. Senest 30. september 2022 skal midlerne være udbetalt til støttemodtagerne.

Samtidig bliver der etableret en ny krisereserve for det nye regnskabsår. Som noget nyt vil ubrugte midler fra den eksisterende krisereserve ved udgangen af 2022 blive overført til en ny landbrugsreserve for regnskabsåret 2023. Støttemodtagerne vil derfor i 2022 ikke modtage en tilbagebetaling af krisereserven. Anvendes hele eller dele af reserven i løbet af et regnskabsår, vil Kommissionen fylde reserven op via uforbrugte midler inden for landbrugsbudgettet, formålsbestemte indtægter eller i sidste ende ved finansiell disciplin.

Bliver dele af den nuværende krisereserve udbetalt nu, skal beløbet udbetales inden 30. september 2022. Der vil således kun være en forholdsvis begrænset krisereserve at videreføre ved udgangen af 2022. En ny krisereserve på 450 mio. euro vil derfor skulle etableres pr. 1. december 2022. At det kommer til at

ske ved finansiell disiplin i form af nedsættelse af de direkte betalinger kan ikke udelukkes. Det vil afhænge af, om Kommissionen kan finde ledige midler i form af ubrugte midler i budgettet eller som formålsbestemte indtægter.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet vil få forelagt den delegerede retsakt.

Nærhedsprincippet

Forslaget er et led i gennemførelsen af den fælles landbrugspolitik, hvorfor nærhedsprincippet er tilgodeset.

Gældende dansk ret

Landbrugsstøtteleven (lovbekendtgørelse nr. 115 af 6. februar 2020).

Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Der vil skulle udstedes en bekendtgørelse med hjemmel i Landbrugsstøtteleven

Økonomiske konsekvenser

Forslaget medfører en udgift på EU's budget på 150 mio. euro. De hidrører fra uforbrugte midler på landbrugsbudgettet eller finansielle korrektioner. De resterende 350 mio. euro kommer fra den såkaldte krisereserve, finansieret af landbrugsbudgettet. Finansieringen via landbrugsbudgettet vil samtidig betyde, at samtlige danske landbrugere, som modtager direkte støtte pr. 1. december 2022, forventelig vil få nedsat den direkte støtte for 2022. Danmark betaler ca. 2 pct. af EU's udgifter.

Af den samlede ramme på 500 mio. euro tildeles Danmark ca. 10,4 mio. euro (ca. til 77,4 mio. kr.). Hertil kommer, at Danmark kan vælge at anvende muligheden for national supplerings af støtten. Forslaget vil kunne få statsfinansielle konsekvenser, hvis der anvendes national supplerings af støtten med op til 200 pct.

Forslaget skønnes ikke at have væsentlige samfundsøkonomiske konsekvenser. Administration af ordningen vil have statsfinansielle konsekvenser, da den vil medføre administrative udgifter og udgifter til IT. Omfanget heraf vil afhænge af, hvorledes udformningen af en eventuel ordning bliver i Danmark.

Beskyttelsesniveauet og andre konsekvenser

En vedtagelse af forslaget skønnes ikke at berøre beskyttelsesniveauet i Danmark og EU.

Høring

Sagen har været i skriftlig høring i §2-udvalget (landbrug).

Landbrug & Fødevarer bemærker, at Kommissionens forslag er begrundet i de negative konsekvenser af den russiske invasion af Ukraine. Den samlede støtte på EU-niveau er på 500 mio. euro, der er fordelt på nationale konvolutter. Den danske andel af den samlede støttepakke er på ca. 77,4 mio. kr. Man kan nationalt beslutte at fordoble dette beløb med nationale midler. Det overlades til medlemslandene at beslutte, hvordan de nationale beløb skal fordeles. Det skal ske på baggrund af objektive og ikke-diskriminerende kriterier. Dog skal støtten ifølge forslaget rettes mod sektorer, der berøres af højere priser på rå- og hjælpestoffer samt handelsbegrænsninger. Samtidigt skal støtten rettes mod landmænd, der bi-

drager til eller deltager i: cirkulær økonomi, forvaltning af næringsstoffer, effektiv udnyttelse af ressourcer, eller miljø- og klimavenlige produktionsmetoder. Støtten skal udbetales senest den 30. september 2022.

Finansieringen af de 500 mio. euro sker dels via 150 mio. euro uforbrugte midler på EU-budgettet og dels 350 mio. euro fra EU's krisereserve. Sidstnævnte skal efterfølgende refinansieres. Det kan enten ske i form af uforbrugte midler eller ved anvendelse af finansiel disciplin. I lyset af en lang række hjælpeprogrammer m.v. som følge af corona-pandemien og Ukraine-krigen anser Landbrug & Fødevarer det for usandsynligt, at der vil være uforbrugte midler af nævneværdigt omfang i budgettet. Det betyder, at man vil skulle anvende finansiel disciplin, der medfører, at man reducerer støtten til alle landmænd med en given procentsats, idet der som følge af den såkaldte franchise ikke sker nogen reduktion for de første ca. 15.000 kr. per bedrift.

Landbrug & Fødevarer anerkender Kommissionens hensigt om at støtte landmændene i en kritisk periode, hvor de uforvarende er blevet ramt af konsekvenserne af den russiske invasion af Ukraine. Men den valgte finansieringsmodel gør, at Landbrug & Fødevarer er meget kritisk over for forslaget. Omkring tre fjerdedele af støtten må forventes at blive finansieret af landmændene selv i form af en procentvis reduktion af den landbrugsstøtte ud over franchisen på 15.000 kr., der udbetales til bedrifterne til december 2022. Franchisen betyder også, at danske landmænd kommer til at betale en større andel end andre EU-lande, idet lande med mange små bedrifter relativt kommer til at betale mindre.

I forhold til en model for udbetaling af de 77,4 mio. kr. er der flere forhold, der bør inddrages. Dels er der en meget korte frist for udbetaling af støtten, hvad der taler for en enkel udbetalingsmodel. Dernæst har krisen ramt meget bredt blandt andet i form af store prisstigninger på en lang række rå- og hjælpestoffer. Det gør det vanskeligt at udpege særlige sektorer eller grupper af landmænd, der bør prioriteres. Det samme gør sig gældende i forhold til Kommissionens krav om at støtten skal målrettes tiltag inden for de ovenfor nævnte elementer.

På den baggrund anbefaler Landbrug & Fødevarer en model, der vil kunne fordele midlerne til alle støtteberettigede arealer på bedrifter, der afleverer et gødningsregnskab. Først og fremmest vil det være en enkel model, der burde kunne sikre, at Landbrugsstyrelsen kan nå at udbetale støtten inden den 30. september – og som ikke vil være forbundet med væsentlige administrative omkostninger for landmændene. For det andet adresserer det alle de hensyn, som Kommissionen ønsker i form af cirkulær økonomi; forvaltning af næringsstoffer; effektiv udnyttelse af ressourcer og miljø- og klimavenlige produktionsmetoder. Landbrug & Fødevarer vil dog være positive over for andre modeller, der på tilsvarende vis fordeler midler til alle støtteberettigede arealer.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Medlemsstaterne forventes generelt at være positive over for den delegerede retsakt, men der udtrykkes bekymring for effekten og de administrative byrder.

Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen er generelt forbeholden overfor at anvende krisereserven, da midlerne skal betales af landbrugerne selv via træk i den direkte støtte. Regeringen vil endvidere arbejde imod muligheden for national medfinansiering. Endeligt vil det være svært at nå udbetaling til 30. september 2022, især nu hvor administrationen er optaget af gennemførelse af landbrugsreformen, der finder anvendelse fra årsskiftet.

Regeringen kan dog støtte, at Rådet ikke gør indsigelser mod udstedelsen af den konkrete delegerede retsakt på grundlag af den fælles henstilling, og vil otte dage fra oversendelsen af nærværende notat lægge dette til grund.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.